تبارشناسی و تعالی فرهنگی واژه Sorge

یوسف بشارتی

تابستان ۱۴۰۴

مقدمه: واژه‌ای با دو نیمه

در میان واژگان زبان آلمانی، کمتر واژه‌ای به اندازه *Sorge* دارای عمق و پیچیدگی است. این گزارش یک تحلیل جامع ریشه‌شناختی از این واژه ارائه می‌دهد و این فرضیه اصلی را مطرح می‌کند که اهمیت فرهنگی و فلسفی عمیق این واژه، تحولی متاخر نیست، بلکه ریشه در یک دوگانگی معنایی باستانی دارد که از خاستگاه‌های نیا-هندواروپایی آن نشأت می‌گیرد. این گزارش این دوگانگی را از نخستین شکل بازسازی‌شده‌اش تا تحول آن در زبان‌های ژرمنی، تجلی آن در زبان روزمره آلمانی و در نهایت، تعالی آن به یک اصطلاح فنی (terminus technicus)ـ در اندیشه اگزیستانسیال دنبال می‌کند. در این مسیر، به بررسی نقش چهره‌ها و مفاهیم کلیدی مانند گوته، هایدگر و اسطوره *Cura* خواهیم پرداخت تا بستری برای تحلیل دقیق‌تر فراهم آوریم.

بخش ۱: سیر تاریخی واژه Sorge

این بخش به دقت تبار واژه را دنبال می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه شکل و معنای آن در طول هزاران سال شکل گرفته است.

۱.۱. خاستگاه‌های نیا-هندواروپایی: ریشه بیماری و مراقبت

جد نهایی واژه *Sorge*، ریشه بازسازی‌شده نیا-هندواروپایی (PIE)ـ *swergʰ-* است. این بخش به تحلیل معناشناسی بنیادین این ریشه می‌پردازد.1 نکته بسیار مهم این است که این ریشه از همان ابتدا حاوی دوگانگی معنایی‌ای بود که واژه مدرن آلمانی را تعریف می‌کند: «مراقبت کردن، نگران بودن» (یک حس فعال و هشیارانه) و «بیمار بودن، رنج بردن» (یک حس منفعل و عاطفی).4 این امر ثابت می‌کند که تنش موجود در واژه *Sorge* نوآوری متاخر آلمانی نیست، بلکه یک میراث باستانی است.

شواهد این دوگانگی معنایی از نوادگان این ریشه در دیگر شاخه‌های زبان‌های هندواروپایی به دست می‌آید. برای مثال، واژه لیتوانیایی *sergu/sirgti* («بیمار بودن») و ایرلندی باستان *serg* («بیماری»)، قطب منفعل معنا را بازتاب می‌دهند، در حالی که ارتباط احتمالی با واژه ایرلندی باستان *serc* («عشق») می‌تواند به حس فعال «مراقبت» یا «نگاهداری» مرتبط باشد.6

۱.۲. تثبیت در زبان ژرمنی: از *surgō* تا *sorga*

این واژه سپس به اسم مؤنث بازسازی‌شده نیا-ژرمنی *surgō* به معنای «نگرانی، مراقبت، غم» تحول می‌یابد.4 این شکل، تأثیرات قانون گریم و دیگر تغییرات آوایی را که خانواده زبان‌های ژرمنی را تعریف می‌کنند، نشان می‌دهد.10 شکل قدیمی‌تری نیز با عنوان

swurgō فرض شده است که پیوند مستقیمی با ریشه نیا-هندواروپایی را نشان می‌دهد.7

سپس این واژه در زبان نیا-ژرمنی غربی به صورت *sorgu* ظاهر می‌شود 4 و متعاقباً در دوره آلمانی بالای باستان (حدود ۷۵۰-۱۰۵۰ میلادی) به صورت *sorga* و گونه فرانکی آن *sworga* وارد اسناد تاریخی می‌شود.4 در این مرحله، این واژه به وضوح به معنای «غم، نگرانی، مراقبت» است و گستره معنایی نیاکان خود را حفظ می‌کند.4 شاخه ژرمنی شرقی نیز گواهی بسیار قدیمی در زبان گوتیک به صورت *(saurga)* 𐍃𐌰𐌿𐍂𐌲𐌰 ارائه می‌دهد که حضور پان-ژرمنی واژه و معنای اصلی آن یعنی «غم، مراقبت» را تأیید می‌کند.5

۱.۳. از آلمانی میانه تا مدرن: انشعاب معنایی و تعالی فرهنگی

در دوره آلمانی بالای میانه، شکل واژه به *sorge* تبدیل می‌شود و معنای آن همچنان «غم؛ نگرانی؛ مراقبت» باقی می‌ماند.4 در این دوره و در گذار به آلمانی نوین اولیه است که دو قطب معنایی - یعنی احساس درونی اضطراب و عمل بیرونی مراقبت - در کاربرد، به شکل متمایزتری بیان می‌شوند.

در آلمانی مدرن، *die Sorge* هویت دوگانه خود را تثبیت می‌کند. حس منفی و منفعل آن با واژگانی چون *Kummer* (اندوه) و *Angst* (اضطراب) هم‌راستا می‌شود، در حالی که حس مثبت و فعال آن با *Fürsorge* (دلسوزی) و *Verantwortung* (مسئولیت) هم‌تراز می‌گردد.19 این دوگانگی یک ابهام ساده نیست، بلکه یک میدان معنایی غنی است که به واژه اجازه می‌دهد در سطوح مختلف، از گفتگوی روزمره گرفته تا گفتمان عمیق فلسفی، عمل کند.22

این سیر تحول نشان می‌دهد که دوگانگی معنایی *Sorge* (نگرانی در برابر مراقبت) یک تحول مدرن یا نتیجه تغییر معنایی در زبان آلمانی نیست. این یک میراث مستقیم و ناگسستنی از ریشه نیا-هندواروپایی آن، *-swergʰ*، است. حس «مراقبت کردن» مستقیماً با معنای فعال *Fürsorge* (مراقبت) منطبق است و حس «بیمار بودن، رنج بردن» مستقیماً با معنای منفعل «نگرانی» (*Kummer, Gram*). همخوانی دارد. بنابراین، پیچیدگی‌ای که در آلمانی مدرن مشاهده می‌کنیم، یک گسترش یا تغییر نیست، بلکه *حفظ* شگفت‌انگیز دامنه

معنایی اصلی ریشه در طول هزاران سال است. این امر به واژه وزن تاریخی و مفهومی عظیمی می‌بخشد که اندیشمندانی مانند هایدگر بعدها از آن بهره‌برداری کردند.

بخش ۲: خانواده ژرمنی «غم» و «مراقبت»

این بخش با استفاده از تحلیل تطبیقی، واژه *Sorge* را در چارچوب خانواده زبانی خود قرار می‌دهد تا مسیر تحول منحصربه‌فرد آن را برجسته سازد.

۲.۱. شبکه‌ای از هم‌ریشه‌ها

این زیربخش یک بررسی تطبیقی دقیق از نوادگان واژه نیا-ژرمنی *surgō* ارائه می‌دهد.7

- **واژه انگلیسی *sorrow***: این واژه یک تنگنای معنایی را نمایندگی می‌کند و تنها حس منفعل «اندوه، حسرت، درد، اضطراب» را حفظ کرده است.8 کارکرد فعال «مراقبت» به واژه دیگری، یعنی *care* (از ریشه نیا-هندواروپایی *gar-* از طریق نیا-ژرمنی *karō*)، واگذار شده است.8
- **واژه هلندی *zorg***: این هم‌ریشه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا مانند *Sorge* آلمانی، دوگانگی معنایی «مراقبت، دغدغه، نگرانی، اضطراب» را حفظ کرده است.12 این تحول موازی، استدلال وجود یک چارچوب مفهومی مشترک در زبان‌های ژرمنی غربی قاره‌ای را تقویت می‌کند.
- **واژه اسکاندیناویایی *sorg***: در زبان‌های دانمارکی، سوئدی و نروژی، واژه *sorg* (از نورس باستان *sorg*)، مانند *sorrow* انگلیسی، عمدتاً به معنای «اندوه، غم، سوگواری» تخصصی شده است، به‌ویژه در زمینه فقدان و مرگ.5 مفهوم فعال «مراقبت» معمولاً با واژگان دیگری (مانند *omsorg* در سوئدی) بیان می‌شود.
- **واژه گوتیک *saurga***: این هم‌ریشه منقرض‌شده از شاخه ژرمنی شرقی که در انجیل گوتیک قرن چهارم میلادی گواهی شده است، معنای باستانی واژه یعنی «اندوه، مراقبت» را تأیید می‌کند.5 وجود این واژه برای بازسازی شکل و معنای نیا-ژرمنی با اطمینان، حیاتی است.
- **دیگر گونه‌های آلمانی**: این تحلیل همچنین به نام‌های خانوادگی و گونه‌های مرتبط آلمانی مانند *Soergel*، *Sorgen*، *Sorg* و ترکیبات آن مانند *Ohnesorge* («بی‌خیال») و *Kleinsorge* («دغدغه کوچک») می‌پردازد که بار دیگر بر باروری و اهمیت مفهومی این واژه تأکید می‌کنند.17

بقا و حفظ این دوگانگی در آلمانی (و هلندی)، اما نه در انگلیسی (که در آن *sorrow* معنای «مراقبت» را از دست داد)، نشان‌دهنده یک تمایل فرهنگی یا زبانی در جهان آلمانی‌زبان برای پیوند مفهومی بارِ نگرانی با مسئولیتِ مراقبت است. واگرایی زبانی بین *Sorge* آلمانی و *sorrow* انگلیسی، با وجود ریشه مشترکشان در

surgō نیا-ژرمنی، حاکی از واگرایی در نقشه مفهومی است. زبان آلمانی از طریق واژگان خود، به طور ساختاری حالت عاطفی نگران بودن را با کنش اخلاقی ارائه مراقبت در هم می‌آمیزد. این ممکن است بازتاب‌دهنده یا تقویت‌کننده جهان‌بینی فرهنگی‌ای باشد که در آن یکی بدون دیگری نمی‌تواند وجود داشته باشد؛ مضمونی که در فلسفه و ادبیات آلمان طنین نیرومندی دارد.

جدول ۱: هم‌ریشه‌های *surgō* نیا-ژرمنی در زبان‌های کلیدی ژرمنی

این جدول شواهد زبانی مورد بحث را به صورت ساختاریافته و واضح نمایش می‌دهد و امکان مقایسه آسان شکل و معنا را در طول زمان و در شاخه‌های مختلف زبانی فراهم می‌کند. این جدول الگوهای حفظ معنایی (آلمانی، هلندی) در مقابل تنگنای معنایی (انگلیسی، اسکاندیناویایی) را به طور آنی آشکار می‌سازد.

شاخه زبانی	شکل تاریخی	شکل مدرن	معنا(های) اصلی مدرن
نیا-ژرمنی	*surgō*	ندارد	«نگرانی، مراقبت، غم»
ژرمنی شرقی	گوتیک: *saurga*	ندارد	«غم، مراقبت»
ژرمنی شمالی	نورس باستان: *sorg*	سوئدی/ دانمارکی/ نروژی: *sorg*	«اندوه، غم، سوگواری»
ژرمنی غربی	انگلیسی باستان: *sorg*	انگلیسی: *sorrow*	«اندوه، غم»
ژرمنی غربی	هلندی باستان: *sorga*	هلندی: *zorg*	«مراقبت، دغدغه، نگرانی»
ژرمنی غربی	آلمانی بالای باستان: *sorga*	آلمانی: *Sorge*	«نگرانی، دغدغه، مراقبت، اضطراب»

بخش ۳: دوگانگی معنایی در آلمانی مدرن: *Kummer* و *Fürsorge*

این بخش به تشریح دو معنای اصلی واژه مدرن می‌پردازد و کاربرد آن را در ترکیبات، اصطلاحات و زمینه‌های فرهنگی تحلیل می‌کند.

۳.۱. بار نگرانی (*Kummer, Gram*)

این زیربخش به بررسی قطب منفی و منفعل *Sorge* می‌پردازد. این حالت، وضعیت متأثر شدن از «افکار عذاب‌آور» (*quälende Gedanken*). و «احساس فشارآور ناآرامی و اضطراب» (*bedrückendes Gefühl der Unruhe und Angst*) است.27 این معنا به واژگانی چون

Kummer (اندوه)، *Gram* (غم)، *Ärger* (دردسر) و *Angst* (اضطراب) مرتبط است.21

کاربرد این معنا در عبارات رایجی مانند *sich Sorgen machen* («برای خود نگرانی ساختن»، یعنی نگران بودن)، *Sorgen haben* («مشکل داشتن»)، *in Sorge sein* («نگران بودن») و *seine Sorgen im Alkohol ertränken* («غم‌های خود را در الکل غرق کردن») مشهود است.21 این معنا همچنین در واژگان ترکیبی مانند *Geldsorgen* (مشکلات مالی)، *Sorgenkind* (فرزند دردسرساز) و *Sorgenfalten* (چین‌های نگرانی) تثبیت شده است.30

۳.۲. کنش مراقبت (*Fürsorge, Vorsorge*)

این زیربخش به تحلیل قطب مثبت و فعال *Sorge* می‌پردازد. این همان «تلاش برای رفاه کسی.» (*Bemühen um jemandes Wohlergehen*) است 27؛ یک فعالیت معطوف به بیرون.23 این معنا ارتباط نزدیکی با

Fürsorge (دلسوزی، رفاه)، *Vorsorge* (احتیاط، تدبیر)، *Sorgfalt* (دقت) و *Verantwortung* (مسئولیت) دارد.15

کاربرد آن در عباراتی مانند *für jemanden/etwas Sorge tragen* («مراقبت از کسی-/چیزی»)، *für jemanden sorgen* («تأمین معاش کسی») و مفهوم حقوقی *Sorgerecht* (حق حضانت) دیده می‌شود.15 این معنا از نظر فرهنگی تعالی یافته و از یک عمل ساده به یک فضیلت تبدیل شده است. در حالی که دوران باستان و قرون وسطی عمدتاً *Sorge* را باری منفی می‌دانستند، دوران مدرن به طور فزاینده‌ای مراقبت فعال و مسئولانه را یک وظیفه اخلاقی و اجتماعی مثبت تلقی کرده است.22 این تغییر در تحول معنایی واژه

sorgfältig (که در اصل «پر از نگرانی» بود) به معنای «با دقت، موشکافانه» بازتاب یافته است.22

عبارت رایج آلمانی *sich Sorgen machen* («برای خود نگرانی ساختن») تنها یک ویژگی دستوری نیست، بلکه یک گزاره عمیق روان‌شناختی و فلسفی است. این عبارت نگرانی را نه به عنوان یک مصیبت صرفاً بیرونی، بلکه به عنوان یک فعالیت درونی و خودساخته چارچوب‌بندی می‌کند و به طرز ماهرانه‌ای شکاف بین قطب‌های منفعل «نگرانی» و فعال «مراقبت» را پر می‌کند. این ساختار زبانی به طور ظریفی زمینه را برای تفسیری فلسفی مانند تفسیر هایدگر آماده می‌کند، که در آن *Sorge* ساختار بنیادین هستی است، نه فقط یک حالت خلقی منفعل. خود زبان نشان می‌دهد که نگران بودن، نوعی درگیر شدن در کار است.

بخش ۴: تعالی واژه Sorge در اندیشه آلمانی

این بخش تحلیل می‌کند که چگونه *Sorge* از معنای روزمره خود فراتر رفت و به مفهومی با اهمیت فکری والا تبدیل شد.

۴.۱. *فاوست* گوته و تجسم *Cura*

این زیربخش به تحلیل ظهور اوج‌گیرانه شخصیت تمثیلی *Sorge* در بخش دوم *فاوست* گوته می‌پردازد. *Sorge* یکی از چهار «زن خاکستری‌پوش» است که به فاوست نزدیک می‌شود و در نهایت او را نابینا می‌کند.33 تصویرسازی گوته بازآفرینی مستقیمی از اسطوره باستانی *Cura* (مراقبت) از نویسنده رومی، هیگینوس، است. این اسطوره که هایدگر نیز به آن استناد می‌کند، روایت می‌کند که چگونه *Cura* برای اولین بار انسان را از گِل شکل داد و پس از مشاجره با ژوپیتر (که روح را بخشید) و زمین (که جسم را داد)، حق مالکیت او را تا زمانی که زنده است به دست آورد.33

گوته از این اسطوره برای به تصویر کشیدن *Sorge* به عنوان یک عنصر گریزناپذیر و سازنده وضعیت بشری استفاده می‌کند. تلاش فاوست برای راندن *Sorge* با شکست مواجه می‌شود؛ او برای هستی فاوست بنیادی است. این رویکرد ادبی، *Sorge* را از یک احساس صرف به نیرویی تعیین‌کننده در وجود انسان ارتقا می‌دهد و پیش‌درآمدی بر کاربرد فلسفی آن است.33

۴.۲. هستی‌شناسی مراقبت در اندیشه هایدگر

این بخش، که فشرده‌ترین بخش گزارش است، به بررسی *Sorge* به عنوان مفهوم محوری و وحدت‌بخش در کتاب *هستی و زمان* مارتین هایدگر می‌پردازد. از نظر هایدگر، *Sorge* یک احساس نیست، بلکه ساختار بنیادین هستی‌شناختی *دازاین* (هستنده‌ای که هستی برایش مسئله است) می‌باشد.36

ساختار سه‌گانه *Sorge* به شرح زیر است:

- **اگزیستانسیالیته (درانداخت)**: *دازاین* همواره «پیشاپیشِ خود» است و خود را به سوی امکان‌های آینده **درانداخت** می‌کند. این امر با اضطراب آینده‌نگر نهفته در *Sorge* مطابقت دارد.35
- **واقع‌بودگی (افکندگی)**: *دازاین* همواره «از پیش در-جهان-بودن» است و به وضعیتی پرتاب شده که خود انتخاب نکرده است. این با گذشته، یعنی بارِ آنچه از پیش هست، مطابقت دارد.35
- **افتادگی (در-کنار-بودن)**: *دازاین* در جهان روزمره اشیاء و دیگران غرق شده است. این با زمان حال مطابقت دارد.35

هایدگر فعالیت *Sorge* را از طریق دو حالت بیان می‌کند: *Besorgen* (مشغولیت دغدغه‌مندانه با ابزارهای دم‌دستی) و *Fürsorge* (دلسوزی برای دیگر *دازاین*‌ها). این‌ها شیوه‌هایی هستند که *Sorge* در جهان متجلی می‌شود.32 ادعای نهایی هایدگر این است که معنای *Sorge* خودِ زمان‌مندی است. ساختار یکپارچه آینده (فرافکنی)، گذشته (افکندگی) و حال (افتادگی) همان چیزی است که «بودن» معنا می‌دهد.36

تحلیل فلسفی هایدگر از *Sorge* را می‌توان نقطه پایانی سیر تاریخی این واژه دانست. او معنای جدیدی را بر واژه تحمیل نکرد؛ بلکه به نوعی کاوش فلسفی در معانی پیچیده‌ای پرداخت که برای هزاران سال، از ریشه نیا-هندواروپایی تا کاربرد آن توسط گوته، در آن انباشته شده بود. *هستی و زمان* تنها یک متن فلسفی نیست؛ بلکه اوج تاریخ ریشه‌شناختی و فرهنگی یک واژه است. هایدگر پتانسیل عظیم فلسفی را که نسل‌ها از گویشوران در این واژه فشرده بودند، تشخیص داد و صریح‌ترین و نظام‌مندترین بیان را به آن بخشید.

بخش ۵: طنین فرهنگی و تجلیات مدرن

این بخش به بررسی چگونگی بازتاب معانی عمیق *Sorge* در فرهنگ گسترده‌تر می‌پردازد.

۵.۱. *Sorge* در ضرب‌المثل‌ها و فرهنگ عامه آلمانی

- **«Frau Sorge»**: تحلیل شخصیت‌پردازی فولکلوریک «بانو نگرانی» یا «خانم نگرانی». این شخصیت نماد بارهای زندگی روزمره، اضطراب و پریشانی است و اغلب در افسانه‌ها و اشعار (مانند اشعار هاینه) به عنوان کهن‌الگوی مبارزه انسان ظاهر می‌شود.29
- **ضرب‌المثل‌ها به مثابه خرد فرهنگی**: بررسی ضرب‌المثل‌های آلمانی (*Sprichwörter*). که رابطه آگاهی جمعی را با *Sorge* آشکار می‌سازند. این ضرب‌المثل‌ها راهبردهایی برای مدیریت جنبه‌های منفی و مثبت آن ارائه می‌دهند:

- به عنوان باری که باید از آن گریخت: "*Wer Sorgen hat, hat auch Likör*" («هر که غمی دارد، لیکـــ

۵.۲. ردپاهای نام‌شناختی: نام خانوادگی *Sorge*

این زیربخش به طور خلاصه به خاستگاه نام خانوادگی آلمانی *Sorge* می‌پردازد.15

- **خاستگاه مکانی**: این نام می‌تواند یک نام مکانی باشد که از چندین مکان در آلمان به نام Sorge یا Sorga گرفته شده است.16
- **خاستگاه لقب**: همچنین می‌تواند لقبی برای یک «فرد غمگین» یا به طور قابل توجهی، برای یک «نگهبـــان یـــا مـــراقب» باشـــد کـــه کـــاملاً دوگـــانگی معنـــایی واژه را منعکس می‌کند.16

وجود شخصیت‌های تاریخی مانند سوسیالیست فردریش آدولف زورگه (Friedrich Adolph Sorge) نمونه‌ای عینی از این نام در تاریخ را ارائه می‌دهد.50

نتیجه‌گیری: از نگرانی تا هستی

این بخش پایانی، یافته‌های گزارش را ترکیب کرده و رشته‌های تحلیل زبانی، ادبی، فلسفی و فرهنگی را به هم پیوند می‌زند. این گزارش بر سفر خارق‌العاده *Sorge* از یک ریشه نیا-هندواروپایی برای «بیماری» و «مراقبت»

تا یک واژه پیچیده آلمانی که دوگانگی بنیادین وضعیت بشری را در بر می‌گیرد - یعنی بار منفعل اضطراب و مسئولیت فعال مراقبت - تأکید می‌کند.

تعالی این واژه در آثار گوته و هایدگر یک عمل فکری خودسرانه نبود، بلکه اوج منطقی تاریخ غنی و چندلایه آن بود. *Sorge* دقیقاً به این دلیل به عنوان کلیدی برای درک هستی انتخاب شد که زبان آلمانی در طول هزاران سال، آن را به عنوان ظرفی کامل برای همین ایده حفظ کرده بود. درک ریشه‌شناسی *Sorge* به معنای دستیابی به درکی عمیق‌تر از یکی از ستون‌های اصلی سنت فکری و فرهنگی آلمان است.

Works cited

1. Proto-Indo-European root - Wikipedia, accessed August 10, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Proto-Indo-European_root
2. Proto-Indo-European language - Wikipedia, accessed August 10, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Proto-Indo-European_language
3. Appendix I - Indo-European Roots - American Heritage Dictionary, accessed August 10, 2025, https://ahdictionary.com/word/indoeurop.html
4. en.wiktionary.org, accessed August 10, 2025, https://en.wiktionary.org/wiki/Sorge#:~:text=From%20Middle%20High%20German%20sorge,be%20ill%2C%20suffer%E2%80%9D).
5. sorg - Wiktionary, the free dictionary, accessed August 10, 2025, https://en.wiktionary.org/wiki/sorg
6. The Proto-Indo-European word *swergh - Palaeolexicon, accessed August 10, 2025, https://palaeolexicon.com/Word/Show/20000
7. Reconstruction:Proto-Germanic/surgō - Wiktionary, the free dictionary, accessed August 10, 2025, https://en.wiktionary.org/wiki/Reconstruction:Proto-Germanic/surg%C5%8D
8. Sorrow - Etymology, Origin & Meaning - Online Etymology Dictionary, accessed August 10, 2025, https://www.etymonline.com/word/sorrow
9. en.wikisource.org, accessed August 10, 2025, https://en.wikisource.org/wiki/An_Etymological_Dictionary_of_the_German_Language/Annotated/Sorge#:~:text=%E2%80%8B%20Sorge%2C%20feminine%2C%20'care,(compare%20Lithuanian%20serg%C3%A9ti%2C%20'to
10. Proto-Germanic language - Wikipedia, accessed August 10, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Proto-Germanic_language
11. The Evolution of Proto-Germanic - Number Analytics, accessed August 10, 2025, https://www.numberanalytics.com/blog/evolution-proto-germanic-germanic-languages
12. Reconstruction:Proto-West Germanic/sorgu - Wiktionary, the free dictionary, accessed August 10, 2025, https://en.wiktionary.org/wiki/Reconstruction:Proto-West_Germanic/sorgu
13. SORGE Definition & Meaning - Merriam-Webster, accessed August 10, 2025, https://www.merriam-webster.com/dictionary/sorge
14. Old High German - Wikipedia, accessed August 10, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Old_High_German
15. Sorge - Wiktionary, the free dictionary, accessed August 10, 2025, https://en.wiktionary.org/wiki/Sorge
16. Sorge Surname/Last Name: Meaning, Origin & Family History, accessed August 10, 2025, https://discover.23andme.com/last-name/Sorge
17. Last name SORGE: origin and meaning - Geneanet, accessed August 10, 2025, https://en.geneanet.org/surnames/SORGE
18. Sorge Surname Meaning & Sorge Family History at Ancestry.com®, accessed August 10, 2025, https://www.ancestry.com/last-name-meaning/sorge?geo-lang=en-

US
19. deutschable.com, accessed August 10, 2025, https://deutschable.com/how-do-you-say-worry-or-concern-in-german/#:~:text=The%20German%20word%20for%20worry,something's%20weighing%20on%20their%20mind.
20. Sorge | translate German to English - Cambridge Dictionary, accessed August 10, 2025, https://dictionary.cambridge.org/dictionary/german-english/sorge
21. English Translation of “SORGE” | Collins German-English Dictionary, accessed August 10, 2025, https://www.collinsdictionary.com/dictionary/german-english/sorge
22. Sorge, Fürsorge und Vorsorge | einfach leben - Herder.de, accessed August 10, 2025, https://www.herder.de/el/hefte/archiv/2016/1-2016/sorge-fuersorge-und-vorsorge/
23. Sorge | socialnet Lexikon, accessed August 10, 2025, https://www.socialnet.de/lexikon/Sorge
24. Die Sorge ist das Zentrum, der Motor der sozialen Entwicklung, ohne sie gibt es kein biologisches Leben, kein Leben im weiteste - transversal texts, accessed August 10, 2025, https://transversal.at/media/pdf/oekologiendersorge.pdf
25. English-German cognates you've never noticed. - Reddit, accessed August 10, 2025, https://www.reddit.com/r/German/comments/1jfckxu/englishgerman_cognates_youve_never_noticed/
26. Any good resource for identifying cognates of German words to better remember them - Reddit, accessed August 10, 2025, https://www.reddit.com/r/German/comments/rk92r5/any_good_resource_for_identifying_cognates_of/
27. Sorge Rechtschreibung, Bedeutung, Definition, Herkunft - Duden, accessed August 10, 2025, https://www.duden.de/rechtschreibung/Sorge
28. Sorge - Translation in English - Langenscheidt dictionary German-English, accessed August 10, 2025, https://en.langenscheidt.com/german-english/sorge
29. frau sorge Meaning | Goong.com - New Generation Dictionary, accessed August 10, 2025, https://goong.com/word/frau-sorge-meaning/
30. The meaning of "sorgen" | Your Daily German, accessed August 10, 2025, https://yourdailygerman.com/sorgen-versorgen-besorgen-german/
31. "Sorge" in English | German to English Translation - PROMT.One, accessed August 10, 2025, https://www.online-translator.com/translation/german-english/Sorge
32. In Heidegger's "Being and Time", he dwells on the meanings of Sorge, Sorgen, Besorgen, Fursorge. I'd like to understand the nuances of these terms in contemporary German. - Reddit, accessed August 10, 2025, https://www.reddit.com/r/German/comments/1k4dmun/in_heideggers_being_and_time_he_dwells_on_the/
33. Sorge in Heidegger and in Goethe's Faust - ResearchGate, accessed August 10, 2025, https://www.researchgate.net/publication/236813189_Sorge_in_Heidegger_and_in_Goethe's_Faust

34. Sorge in Heidegger and in Goethe's Faust - Cambridge University Press, accessed August 10, 2025, https://www.cambridge.org/core/books/goethe-yearbook-16/sorge-in-heidegger-and-in-goethes-faust/615F26755C7CE564DEB808B99409A432
35. Sorge — Dasein Foundation, accessed August 10, 2025, https://dasein.foundation/sorge1
36. Being and Time - Dasein Foundation, accessed August 10, 2025, https://dasein.foundation/beingandtime
37. Heidegger's Fundamental Ontology, accessed August 10, 2025, https://grattoncourses.files.wordpress.com/2014/08/care-sorge.pdf
38. Being and Time, part 5: Anxiety | Simon Critchley - The Guardian, accessed August 10, 2025, https://www.theguardian.com/commentisfree/belief/2009/jul/06/heidegger-philosophy-being
39. Metzler Lexikon Philosophie - : - Sorge - Spektrum der Wissenschaft, accessed August 10, 2025, https://www.spektrum.de/lexikon/philosophie/sorge/1899
40. continental philosophy - What is Sorge (Care) in Heideggers thought ..., accessed August 10, 2025, https://philosophy.stackexchange.com/questions/15587/what-is-sorge-care-in-heideggers-thought
41. Frau Sorge - Oxford Reference, accessed August 10, 2025, https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803095833548
42. Wer Sorgen hat, hat auch Likör • Zitat von Wilhelm Busch, accessed August 10, 2025, https://www.wilhelm-busch.de/zitat/es-ist-ein-brauch-von-alters-her/
43. Verzeichnis:Deutsch/Sprichwörter – Wiktionary, accessed August 10, 2025, https://de.wiktionary.org/wiki/Verzeichnis:Deutsch/Sprichw%C3%B6rter
44. Sorgen - Zitate.de - 18 Zitat(e), accessed August 10, 2025, https://www.zitate.de/kategorie/sorgen
45. German proverbs - Wikiquote, accessed August 10, 2025, https://en.wikiquote.org/wiki/German_proverbs
46. Hilarious German Proverbs: Part II, accessed August 10, 2025, https://ohgodmywifeisgerman.com/2016/04/04/hilarious-german-proverbs-part-ii/
47. Sorge — Zitate & Sprüche, accessed August 10, 2025, https://www.zitate7.de/thema/Sorge/
48. Sorge - Zitate.de - 27 Zitat(e), accessed August 10, 2025, https://www.zitate.de/kategorie/sorge
49. Sorge Name Meaning and Sorge Family History at FamilySearch, accessed August 10, 2025, https://www.familysearch.org/en/surname?surname=sorge
50. Friedrich Sorge - Wikipedia, accessed August 10, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Sorge